

Socialdepartementet
Diarienummer S2020/06592

Stockholm 2021-01-30

Remissvar ”SOU 2020:47 Hållbar socialtjänst - en ny socialtjänstlag

Svenska Vård lämnar nedanstående remissvar avseende utredningen kring en ny socialtjänstlag.

Inledning

Svenska Vård är en ideell och politiskt obunden branschorganisation för fristående verksamheter inom vård, omsorg och behandling. Vi verkar för en bransch med konkurrensneutrala villkor där kompetens, kvalitet och valfrihet alltid sätts främst. Vi är övertygade om att en viktig nyckel för att utveckla välfärdssektorn är att stimulera entreprenörskap, kvalitetsutveckling och innovation. Det ska alltid vara den enskilde vård- och omsorgstagarens bästa som står i fokus för de verksamheter som våra medlemsföretag driver.

Våra medlemsföretag drivs i ett brett spektrum av associationsformer. Aktieföretag, stiftelser, ekonomiska föreningar och enskilda bolag. Såväl vinstdrivande som icke vinstdrivande företag. För oss är det kvaliteten i den verksamhet som bedrivs som ska stå i centrum. Inte driftsform.

Övergripande syn

Svenska Vårds grundläggande syn är att alla åtgärder inom den sociala omsorgen som främjar den enskilde individens förutsättningar att forma sitt eget liv är bra. En förändring och återställande av lagen till att bli en mer traditionell ramlag skulle därför vara positiv i syfte att underlätta tillämpningen, göra lagen lättare att förstå och bidra till ökad jämlikhet.

Socialtjänstlagens nuvarande bestämmelser för olika målgrupper riskerar över tid att leda till en alltmer detaljerad och komplicerad lagstiftning som går ut över jämlikheten. Att dagens målgruppsindelning tonas ned och fokus riktas på individers individuella behov och unika förutsättningar vore därför en klok väg framåt.

Den huvudsakliga farhågan vi ser med en mer tydlig ramlagstiftning är: Hur länge tar det innan skiljaktiga lösningar dyker upp igen när kommunerna får svårt att tolka lagen eller att den tolkas väldigt olika från kommun till kommun? En återgång till en mer klassisk ramlag med större möjlighet för kommunerna att göra olika, tolka lagen olika, skapar även en utmaning för våra medlemsföretag som arbetar med olika kommuner runt om i landet. Inte minst för våra huvudsakliga medlemsföretag som är små- och medelstora utförare. Hur ska dom förhålla sig till skiljaktiga krav från olika kommuner inom samma verksamhetsområde? Och viktigare ur vård- och omsorgstagarens perspektiv är att stöd och hjälp riskerar att skilja sig än mer åt beroende på var man bor. Hur säkerställs att kommunerna gör en "sund" tolkning av lagen?

Vår uppfattning är att det krävs en tydligare nationell styrning oavsett om utredningens förslag genomförs eller ej. Det kan inte vara upp till 290 olika kommuner att på egen hand göra olika bedömningar och tolkningar. En större nationell styrning och likvärdighet skulle öka tryggheten för vård- och omsorgstagare, uppdragsgivare och utförare av social omsorg.

En annan stor utmaning vi ser är hur socialtjänsten ska ställa om till återanpassningen av lagen? Socialtjänsten i landets kommuner brottas som bekant redan idag med en rad utmaningar: hög arbetsbelastning, stor personalomsättning, bristande ekonomiska resurser, haltande uppföljning av insatsers effekt, barn och unga som hamnar mellan stolarna. Listan kan göras lång. Här känner vi oro över följderna av en återgång till en ramlagstiftning. Socialtjänsten skulle må bra av stabilitet. Det är en fråga som den fortsatta beredningen av utredningens förslag måste analysera noggrant.

Uppföljning

Svenska Vård tillstyrker utredningens förslag om att den nuvarande bestämmelsen om att kvaliteten i verksamheten systematiskt och fortlöpande ska utvecklas och säkras kompletteras med ett uttryckligt krav på uppföljning. Det kräver emellertid att såväl våra medlemsföretag, andra aktörer och landets kommuner ges goda förutsättningar för uppföljning. Faran är annars att det endast leder till ökade administrativa bördor utan rätt förutsättningar att följa upp kvaliteten.

Ett nytt socialtjänstdataregister

Svenska Vård tillstyrker utredningens förslag om ett nytt socialtjänstdataregister. Idag är regelverket för verksamhetsuppföljning och kvalitetssäkring inte är tydlig på socialtjänstens område. Till skillnad från hälso- och sjukvårdslagen ställer nuvarande socialtjänstlag inte något uttryckligt krav på att socialtjänstens verksamhet eller kvalitetsarbete ska baseras på kunskap. Därtill kan noteras att den nationella uppföljningen av socialtjänstens insatser visar upp betydande skillnader jämfört med hälso- och sjukvården. Inom hälso- och sjukvården finns ett 100-tal nationella kvalitetsregister. Motsvarande saknas i socialtjänsten. Vi vill säkerställa att de insatser som sker inom socialtjänstens område med särskilt fokus på barn- och unga ska vara evidensbaserade och kvalitetssäkra. Det är till gagn för verksamheternas kvalitetsutveckling. Oavsett driftsform.

En förflyttning mot en mer kunskapsbaserad socialtjänst är en nödvändig utveckling. För att våra medlemsföretag, i dialog med uppdragsgivare i kommuner och landsting, ska kunna erbjuda en kvalitativt god verksamhet krävs fler verktyg för uppföljning och kunskapsstöd. Då krävs fler möjligheter att få ut data, göra jämförelser och systematiskt följa upp de insatser som genomförs. I detta nödvändiga arbete som krävs är formandet av kvalitetsregister inom det sociala området ett värdefullt steg. Det är en något som Svenska Vård arbetat och fortsatt arbetar aktivt för att uppnå.

Uppgiftsskyldighet

Svenska Vård tillstyrker utredningens förslag om att Socialstyrelsen ska för framställning av statistik få hämta personuppgifter till register genom samkörning. Den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade ska lämna uppgifter till socialtjänstdataregister för framställning av statistik. Det handlar om en skyldighet att lämna uppgifter om bland annat den registrerades personnummer eller samordningsnummer, kön, folkbokföringsort, födelseort, resultat av insats med mera. Vi anser att det är ett klokt förslag. Att ha möjlighet att följa upp utfallet av insatser inom social omsorg på individnivå är något som saknas idag och som vi efterfrågat under lång tid.

Bestämmelsen om barnets bästa anpassas till barnkonventionens lydelse

Svenska Vård tillstryker utredningens förslag att bestämmelsen om barnets bästa i nuvarande socialtjänstlag omformuleras till att ange att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa samt att hänsyn ska tas till barnets åsikter.

Svenska Vårds medlemsföretag arbetar målmedvetet för att värna och stärka barnrättsperspektivet inom vård, omsorg och behandling. För oss är utgångspunkten att den enskilde individens möjlighet att forma sitt liv utifrån sina unika förutsättningar står i centrum för de insatser som utförs.

Obeaktat avsett inom vilken del av social omsorg som verksamheten bedrivs. Vi välkomnar därför förslaget att barnrättsperspektivet förtydligas i socialtjänstlagen och är övertygade om att det krävs förändringar för att stärka barn och ungas rättigheter inom välfärden.

En särskild äldre lag

Svenska Vård delar utredningens bedömning att äldreomsorgen fortsatt ska omfattas av den nya socialtjänstlagen och att det inte finns behov av en särskild äldreomsorgslag. Det främsta skälet till detta är att vi inte ser ålder som den bästa markören för vilka insatser som krävs. Äldre kan vara missbrukare, ha psykiska problem, ekonomiska utmaningar etc. Det innebär i sin tur att de insatser som riktas till äldre finns i ett brett spektrum. Mot bakgrund av att det redan idag finns problem med gränsdragning är risken uppenbar att det skulle leda till fler problem än lösningar om gruppen äldre omfattas av en egen lagstiftning. Svenska Vård ser hellre att vi utgår från individuella behov istället för en specifik ålder med en värdegrund som omfattar alla grupper. Oavsett ålder.

Sammanfattande ord

Svenska Vård anser sammanfattningsvis att det finns ett antal positiva ansatser i utredningen. Inte minst när det handlar om den övergripande ambitionen att återställa socialtjänstlagen till att bli mer av en traditionell ramlag. Där individer betraktas som lika inför lagen och de anpassningar som skapats utifrån dagens grupper tas bort.

Vi vill dock uttrycka farhågor för att detta ska vara möjligt att genomföra när utredningsdirektiven begränsar förslagen till att inte vara ambitionshöjande eller kostnadsdrivande. Detta blir en mycket svår ekvation att få ihop då förändringarna, om de genomförs, sannolikt kommer att leda till ökade kostnader. I alla fall initialt. Risken är att uteblivna tillskott av resurser istället kan leda till en försämring i kommunernas socialtjänst förmåga att bedriva en kvalitativt god verksamhet. Det råder redan idag stora skillnader mellan landets kommuner när det gäller förmågan att bedriva en likvärdig socialtjänst av hög kvalitet. Då vore det olyckligt om ett i grunden gott initiativ får motsatt effekt. Det är därför av yttersta vikt att frågan om finansiella resurser som en följd av förslagen analyseras noga och att samsyn uppnås kring vad som krävs innan hela eller delar av utredningens förslag läggs fram för beslut i Sveriges riksdag.

Avslutning

Svenska Vård vill avslutningsvis rikta ett tack för möjligheten att ge vår syn på utredningens förslag.

För Svenska Vård

Thomas af Bjur

Förbundsdirektör

thomas.afbjur@svenskavard.se